Výhled globální biologické rozmanitosti 5

SHRNUTÍ PRO TVŮRCE POLITIK

UN environment programme

Convention on Biological Diversity

United Nations Decade on Biodiversity

© Sekretariát Úmluvy o biologické rozmanitosti

Výhled globální biologické rozmanitosti 5 (ISBN-9789292257187) je publikace s otevřeným přístupem, která podléhá podmínkám licence Creative Commons Uveďte původ – Neužívejte komerčně 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) (http://creativecommons.org/ licenses/by-nc/3.0/). Držitelem autorských práv je Sekretariát.

Výhled globální biologické rozmanitosti 5 je dostupný zdarma online na adrese: www.cbd.int/GBO5. Uživatelé mohou tento dokument stáhnout, znovu použít, vytisknout, upravit a distribuovat nebo z něj kopírovat text, čísla, grafy a fotografie, a to za podmínky, že je uveden původní zdroj dokumentu.

Označení a prezentace obsahu použité ve Výhledu globální biologické rozmanitosti 5 v žádném případě nevyjadřují jakýkoliv názor Sekretariátu Úmluvy o biologické rozmanitosti na právní postavení jakékoliv země, území, města či oblasti nebo jejich orgánů či vymezení jejich hranic.

Citace: Sekretariát Úmluvy o biologické rozmanitosti (2020), Výhled globální biologické rozmanitosti 5 – Shrnutí pro tvůrce politik. Montreal.

Kontakt v případě zájmu o další informace:
Sekretariát Úmluvy o biologické rozmanitosti
World Trade Centre
413 St. Jacques Street, Suite 800 Montreal, Quebec, Kanada H2Y 1N9 Telefon: 1 (514) 288 2220
Fax: 1 (514) 288 6588
E-mail: secretariat@cbd.int
Webové stránky: http://www.cbd.int

Úprava a rozvržení: Em Dash Design www.emdashdesign.ca

Tento dokument vypracoval Sekretariát Úmluvy o biologické rozmanitosti pod odborným vedením orgánu SBSTTA a v úzké spolupráci s četnými partnerskými organizacemi a jednotlivci z vlád, nevládních organizací a vědeckých sítí, kteří k přípravě tohoto dokumentu štědře přispěli svým časem, energií a odbornými znalostmi. Úplný seznam odkazů a poděkování je k dispozici v hlavní zprávě Výhledu biologické rozmanitosti 5. Vypracování tohoto dokumentu bylo možné díky finančním příspěvkům Kanady, Evropské unie, Japonska a Spojeného království Velké Británie a Severního Irska.

Autor fotografie: Hans Veth / Unsplash

„Minulý rok vyzvaly členské státy OSN k desetiletí ve znamení ambiciózních kroků ke zrychlení pokroku při dosahování cílů udržitelného rozvoje: 10 let na uskutečnění naší společné vize o ukončení chudoby, záchraně planety a vybudování mírumilovného světa pro všechny lidi. Posílená opatření na záchranu a obnovu biologické rozmanitosti – živé tkáně naší planety a základu lidského života a prosperity – jsou zásadní částí této společné snahy."

António Guterres
Generální tajemník, OSN

„Víme, co je třeba udělat, co funguje a jak lze dosáhnout dobrých výsledků. Pokud navážeme na to, čehož již bylo dosaženo, a umístíme biologickou rozmanitost do centra všech našich politik a rozhodnutí, včetně opatření na obnovu po pandemii onemocnění covid-19, můžeme zajistit lepší budoucnost pro naši společnost i planetu. Tento výhled je důležitým nástrojem k tomu, aby se z této vize stala skutečnost."

Inger Andersen
Zástupkyně Generálního tajemníka OSN a výkonná ředitelka programu OSN pro životní prostředí

„S tím, jak se připravujeme na nový rámec globální ochrany biologické rozmanitosti, který bude směrovat opatření v příštích desetiletích, se musíme znovu zavázat k vizi přijaté v Nagoji v roce 2010 a uznat, že v rámci širších ambicí cílů udržitelného rozvoje je platná více než kdy před tím. Této vize lze dosáhnout, ale pouze v případě, že budeme reagovat na přesvědčivé poznatky, které jsou nyní dostupné, pokud jde o požadovanou transformativní změnu."

Elizabeth Maruma Mrema
Asistentka generálního tajemníka OSN a výkonná tajemnice Úmluvy o biologické rozmanitosti

Úplné znění předmluv naleznete v plné verzi Pátého vydání Výhledu globální biologické rozmanitosti.

PŘEHLED

Pokud jde o odkaz, který po sobě zanechá příštím generacím, ocitá se lidstvo na křižovatce. Biologické rozmanitosti ubývá nevídanou rychlostí a sílí tlaky, které tento úbytek pohánějí. Žádný z cílů z Aiči v oblasti biologické rozmanitosti se nepodaří zcela splnit, čímž je ohroženo dosažení cílů udržitelného rozvoje a oslabeny snahy o řešení změny klimatu. Pandemie onemocnění covid-19 ještě zdůraznila důležitost vztahů mezi člověkem a přírodou a připomíná nám všem, že pokračující úbytek biologické rozmanitosti a zhoršování stavu ekosystémů bude mít hluboké dopady na náš vlastní blahobyt a přežití.

Zprávy vypracované světovými vládami i podklady z dalších zdrojů nicméně ukazují příklady pokroku, které by mohly, kdyby se rozšířily, podpořit transformativní změny nezbytné pro dosažení vize 2050 spočívající žití v harmonii s přírodou. Několik takových přechodů, které naznačují cestu k podobě nutných změn, je již zřetelných, i když v omezených oblastech činnosti. Zkoumání způsobu, jakým lze takovéto vznikající přechody replikovat a navázat na ně, bude zásadní pro využití krátkého časového rámce, který máme k tomu, aby se společná vize žití v harmonii s přírodou stala skutečností.

Celosvětové společenství má dostupné možnosti, které by mohly současně zastavit a v konečném důsledku i zvrátit úbytek biologické rozmanitosti, zmírnit změnu klimatu, zlepšit schopnost přizpůsobit se jí a dosáhnout i dalších cílů, jako je lepší potravinová bezpečnost.

Tyto cesty k udržitelné budoucnosti závisí na uznání toho, že na řadě front je třeba odvážných a nezávislých opatření, každé z nich je nezbytné a žádné z nich není dostačující samo o sobě. Tento mix opatření zahrnuje značné posílení snah o ochranu a obnovu biologické rozmanitosti, řešení změny klimatu způsoby, které snižují nárůst globální teploty, aniž by neúmyslně vytvářely další tlaky na biologickou rozmanitost, a přeměna způsobu, jakým vyrábíme a spotřebováváme zboží a obchodujeme s ním, a to zejména potraviny, které závisejí na biologické rozmanitosti a mají na ni dopad.

Směřování k dostupným cestám pro uskutečnění vize 2050 zahrnuje zohlednění všech různých aspektů našeho vztahu s přírodou a významu, který jim přikládáme. Řešení musí hledat integrovaný přístup, který se současně věnuje ochraně genetické rozmanitosti planety, druhů a ekosystémů, schopnosti přírody poskytovat materiální přínosy lidským společnostem a méně hmatatelným, ale vysoce ceněným vztahům s přírodou, které pomáhají definovat naše identity, kultury a přesvědčení.

Autor fotografie: tuan-anh-tran / Unsplash

ÚVOD

Strategie pro směrování globálních opatření v průběhu dekády OSN pro biologickou rozmanitost 2011–2020, jež byla schválena v roce 2010, uznala potřebu řešit hlavní příčiny, které ovlivňují přímý tlak na biologickou rozmanitost. Třetí vydání *Výhledu globální biologické rozmanitosti* poukázalo na neschopnost řešit tyto hlavní příčiny úbytku biologické rozmanitosti jako na jeden z faktorů, jehož důsledkem bylo nedosažení prvního globálního cíle v oblasti biologické rozmanitosti v roce 2010. Na základě této analýzy strukturoval Strategický plán pro biologickou rozmanitost na období 2011–2020 dvacet cílů z Aiči v oblasti biologické rozmanitosti navazujících na pět strategických cílů a stanovil srovnávací kritéria pro zlepšení v oblasti příčin, tlaků, stavu biologické rozmanitosti a přínosů, které poskytuje, a provádění příslušných politik a podmínek, které toto provádění umožňují.

Předpokládalo se, že Strategický plán pro biologickou rozmanitost, formálně přijatý vládami prostřednictvím Úmluvy o biologické rozmanitosti a podpořený dalšími úmluvami v oblasti biodiverzity, bude fungovat jako globální rámec pro všechny části společnosti a jeho úspěch se bude odvíjet od změn, k nimž dojde v celé škále sektorů a u zúčastněných stran, jejichž rozhodnutí a opatření mají dopad na biologickou rozmanitost.

Přezkum Strategického plánu pro biologickou rozmanitost na období 2011–2020 v polovině období, který byl proveden ve čtvrtém vydání Výhledu globální biologické rozmanitosti v roce 2014, došel k závěru, že ačkoli byl u většiny cílů z Aiči patrný pokrok, pro splnění cílů do roku 2020 to nestačilo. Čtvrté vydání Výhledu nastínilo u každé z oblastí cílů možná opatření, díky nimž – pokud by se prosadila – by stále bylo možné dosáhnout cílů Strategického plánu.

Biologická rozmanitost je zásadní pro Agendu 2030 pro udržitelný rozvoj i pro Pařížskou dohodu k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu, obě přijaté v roce 2015. Přibližně jedna třetina čistého snížení emisí skleníkových plynů, které je nutné pro splnění cílů Pařížské dohody, může například pocházet z „přírodě blízkých řešení“. Cíle z Aiči v oblasti biologické rozmanitosti se přímo odrážejí v řadě podcílů v rámci cílů udržitelného rozvoje (SDGs). Biologická rozmanitost je výslovně zdůrazněna v SDG 14 (život ve vodě) a 15 (život na souši), současně však tvoří základ mnohem širšího souboru cílů. Je například klíčovým faktorem pro dosažení potravinové bezpečnosti a lepší výživy (SDG 2) a poskytování čisté vody (SDG 6). Všechny potravinové systémy závisejí na biologické rozmanitosti a široké škále ekosystémových služeb, které podporují zemědělskou produktivitu, například prostřednictvím opylení, ochrany proti škůdcům a úrodnosti půdy. Zdravé ekosystémy také podporují zásobování vodou a kvalitu vody a chrání před nebezpečím a katastrofami souvisejícími s vodou. Ochranu a udržitelné využívání biologické rozmanitosti tedy lze považovat za zásadní pro celou Agendu 2030.

Dosažení cílů udržitelného rozvoje zároveň přispívá k ochraně a udržitelnému využívání biologické rozmanitosti. Některé cíle například řeší příčiny úbytku biologické rozmanitosti, jako je změna klimatu (SDG 13), znečištění (SDG 6, 12 a 14) a nadměrné využívání (SDG 6, 12, 14 a 15). Další se věnují neudržitelné výrobě a spotřebě, účinnému využívání přírodních zdrojů a snižování potravinového odpadu (SDG 12). Cíle jsou rovněž oporou pro hlavní předpoklady pro řešení úbytku biologické rozmanitosti tím, že pomáhají vybudovat nezbytné instituce a lidský kapitál (SDG 3, 4, 16), posilují rovnost pohlaví (cíl 5) a snižují nerovnosti (SDG 10). Ačkoliv může být třeba činit určité kompromisy mezi dosažením cílů Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD) a některých cílů udržitelného rozvoje, lze se těmto kompromisům vyhnout nebo je minimalizovat prostřednictvím koherentního a integrovaného rozhodování.

POKROK DOSAŽENÝ PŘI PROVÁDĚNÍ STRATEGICKÉHO PLÁNU PRO BIOLOGICKOU ROZMANITOST NA OBDOBÍ 2011–2020

Globální shrnutí pokroku směrem k dosažení cílů z Aiči v oblasti biologické rozmanitosti se zakládá na řadě indikátorů, vědeckých studií a hodnotících zpráv (zejména Globální hodnotící zprávě IPBES o biologické rozmanitosti a ekosystémových službách)

a na národních zprávách o provádění Úmluvy o biologické rozmanitosti, které podávají jednotlivé země. Národní zprávy obsahují množství informací o krocích, které země po celém světě učinily na podporu ochrany biologické rozmanitosti, udržitelného využívání a spravedlivého a rovnocenného sdílení přínosů. Tento soubor informací poskytuje celou řadu podrobností o úspěších a výzvách při provádění Strategického plánu biologické rozmanitosti na období 2011–2020 a dosahování cílů z Aiči v oblasti biologické rozmanitosti.

Na celosvětové úrovni nebylo plně dosaženo žádného z 20 cílů, ačkoli 6 cílů bylo dosaženo částečně (cíle 9, 11, 16, 17, 19 a 20). Při prozkoumání 60 specifických prvků cílů z Aiči bylo zjištěno, že sedmi z nich bylo dosaženo a u 38 je patrný pokrok. Třináct prvků nevykazuje žádný pokrok nebo se odklání od daného cíle a u dvou prvků není míra pokroku známa. Tabulka na následujících stranách přináší přehled dosaženého pokroku u každého z 20 cílů z Aiči.

Národní zprávy poskytnuté zeměmi taktéž obecně vykazují pokrok, ale opět na úrovni, která pro dosažení cílů z Aiči v oblasti biologické rozmanitosti není dostatečná. V průměru země vykazují, že více než třetina všech národních cílů je na cestě ke splnění (34 %) nebo překonání (3 %). U další poloviny národních cílů (51 %) se dosahuje pokroku, ale nikoli v takové míře, aby se podařilo dané cíle splnit. Pouze 11 % národních cílů vykazuje nevýznamný pokrok a 1 % cílů se pohybuje špatným směrem. Národní cíle jsou ovšem obecně nedostatečně sladěny s cíli z Aiči, pokud jde o rozsah a míru ambicí. V náležitém souladu s cíli z Aiči je méně než čtvrtina z nich (23 %) a pouze asi desetina všech národních cílů je obdobou cílů z Aiči a zároveň se je daří plnit. Zprávy uvádějí, že největšího pokroku bylo učiněno u národních cílů týkajících se cílů z Aiči č. 1, 11, 16, 17 a 19. Informace z národních zpráv tedy naznačují, že u závazků na národní úrovni, které si země stanovily k dosažení cílů z Aiči, existují nedostatky jak na úrovni ambicí tak i u opatření pro dosažení těchto cílů.

Informace v národních zprávách jsou obecně konzistentní s analýzou na základě indikátorů na globální úrovni. Zatímco indikátory týkající se politik a opatření na podporu biologické rozmanitosti (reakce) ukazují převážně pozitivní trendy, indikátory týkající se příčin úbytku biologické rozmanitosti a současného stavu biologické rozmanitosti jako takové dokládají vesměs značně se zhoršující trendy.

I přes omezené plnění cílů z Aiči v oblasti biologické rozmanitosti na globální úrovni tento Výhled dokládá důležité příklady, u nichž opatření na podporu cílů Strategického plánu pro biologickou rozmanitost na období 2011–2020 přinesla úspěšné výsledky. Můžeme vyzdvihnout deset oblastí, v nichž došlo v posledním desetiletí k výraznému pokroku.

Ve vztahu k základním příčinám úbytku biologické rozmanitosti (cíl A):

- Téměř 100 zemí začlenilo hodnoty biologické rozmanitosti do svých národních účetních systémů (cíl 2).

Ve vztahu k přímým tlakům na biologickou rozmanitost (cíl B):

- Míra odlesňování se celosvětově snížila zhruba o třetinu ve srovnání s předešlým desetiletím (cíl 5).
- V místech, kde byly zavedeny dobré politiky řízení rybolovu, včetně posouzení populací, omezení úlovků a prosazování těchto politik, byla početnost mořských rybích populací zachována nebo obnovena (cíl 6).
- Dochází k nárůstu počtu případů úspěšné regulace invazních nepůvodních druhů na ostrovech a zacílení na prioritní druhy a způsoby, jak se v budoucnu zavlékání invazních druhů vyhnout (cíl 9).

Ve vztahu ke stavu biologické rozmanitosti (cíl C):

- Došlo k významnému rozšíření chráněných území, s nárůstem v období let 2000–2020 z 10 % na nejméně 15 % na souši, a z 3 % na nejméně 7 % v mořských oblastech. Ochrana oblastí, které jsou z hlediska biologické rozmanitosti zvláště důležité (oblasti významné z hlediska biodiverzity), se také zvýšila z 29 % na 44 % během stejného časového období (cíl 11).
- Nedávná opatření v oblasti ochrany snížila počet vyhynutí prostřednictvím řady opatření, včetně chráněných oblastí, omezení lovu, dohledu

Autor fotografie: uperjoseph / Shutterstock

nad invazními nepůvodními druhy, ochrany *ex situ* a reintrodukce. Bez těchto opatření by vyhynutí ptáků a savců v uplynulém desetiletí bylo dvakrát až čtyřikrát vyšší (cíl 12).

Ve vztahu k opatřením umožňujícím provádění Strategického plánu pro biologickou rozmanitost na období 2011–2020 (cíl E):

- Nagojský protokol o přístupu ke genetickým zdrojům a spravedlivém a rovnocenném sdílení přínosů plynoucích z jejich využívání vstoupil v platnost a je nyní plně funkční nejméně v 87 zemích a na mezinárodní úrovni (cíl 16).
- 170 zemí, z nichž 85 % je smluvní stranou Úmluvy o biologické rozmanitosti, provedlo aktualizaci Národních strategií a akčních plánů v oblasti biologické rozmanitosti v souladu se Strategickým plánem pro biologickou rozmanitost na období 2011–2020 (cíl 17).
- Došlo k významnému nárůstu objemu dat a informací o biologické rozmanitosti, které jsou dostupné občanům, vědcům a tvůrcům politik, a to i díky úsilí občanské vědy (cíl 19).
- Finanční prostředky dostupné pro biologickou rozmanitost prostřednictvím mezinárodních toků se zdvojnásobily (cíl 20).

Zkušenosti s prováděním strategického plánu po biologickou rozmanitost získané v uplynulém desetiletí nám přinášejí ponaučení pro přípravu rámce globální ochrany biologické rozmanitosti po roce 2020 a obecněji i pro provádění Úmluvy.

Zahrnují:

- Potřebu řešit přímé a nepřímé příčiny úbytku biologické rozmanitosti s ještě větším úsilím, a to i prostřednictvím integrovaných a celostních přístupů k plánování a provádění, a lepší spolupráce mezi vládními ministerstvy, ekonomickými odvětvími a společností obecně.
- Potřebu dále posílit integraci pohlaví, úlohu původních obyvatel a místních komunit a míru zapojení zúčastněných stran.
- Potřebu posílit národní strategie a akční plány v oblasti biologické rozmanitosti a s tím spojené procesy plánování, včetně jejich přijetí jako politických nástrojů na úrovni celé vlády.
- Potřebu dobře navrhovat cíle a formulovat je jasným a jednoduchým jazykem a s kvantitativními prvky (např. podle kritérií SMART).
- Potřebu omezit časové prodlevy mezi plánováním a prováděním strategií a akčních plánů v oblasti biologické rozmanitosti a zohledňovat nevyhnutelné časové prodlevy v provádění.
- Potřebu zvýšit ambice národních závazků a pravidelně a účinně národní aktivity vyhodnocovat.
- Potřebu učení a adaptivního řízení, a to i prostřednictvím větších snah o usnadnění technické a vědecké spolupráce a o pochopení důvodů (ne)účinnosti politických opatření.
- Potřebu věnovat větší pozornost provádění a poskytovat zemím trvalou a cílenou podporu.

Zpráva o pokroku směrem k dosažení 20 cílů z Aiči v oblasti biologické rozmanitosti[1]

CÍL Z AIČI V OBLASTI BIOLOGICKÉ ROZMANITOSTI	HODNOCENÍ POKROKU	SHRNUTÍ POKROKU
Nejpozději do roku 2020 si jsou lidé vědomi hodnot biologické rozmanitosti (**1**) a kroků, které vedou k její ochraně a udržitelnému využívání (**2**).		V uplynulém desetiletí došlo k viditelnému nárůstu podílu lidí, kteří o biologické rozmanitosti slyšeli a kteří tomuto pojmu rozumí. Zdá se, že porozumění biologické rozmanitosti roste rychleji u mladších lidí. Nedávný průzkum naznačuje, že více než 1/3 lidí v zemích s největší biologickou rozmanitostí má vysoké povědomí jak o hodnotách biologické rozmanitosti, tak i o krocích, které jsou nezbytné pro její ochranu a udržitelné využívání. ***Cíle nebylo dosaženo*** (nízká spolehlivost).
Nejpozději do roku 2020 jsou hodnoty biologické rozmanitosti začleněny do národních a místních strategií rozvoje a snižování chudoby (**1**) a do plánovacích procesů (**2**) a jsou v odpovídající míře začleňovány do národního účetnictví (**3**) a systémů podávání zpráv (**4**).		Zprávy o příkladech začleňování biologické rozmanitosti do různých procesů plánování a rozvoje podává mnoho zemí. Stabilně stoupá počet zemí, které začleňují hodnoty biologické rozmanitosti do národního účetnictví a systémů podávání zpráv. Zároveň však lze obtížněji doložit, že by biologická rozmanitost byla skutečně začleněna do plánování rozvoje a snižování chudoby, jak cíl požaduje. ***Cíle nebylo dosaženo*** (střední spolehlivost).
Nejpozději do roku 2020 jsou odstraněny, postupně rušeny či reformovány pobídky, včetně dotací, škodlivé pro biologickou rozmanitost s cílem minimalizovat nebo vyloučit negativní dopady (**1**) a jsou vytvářeny a uplatňovány pozitivní pobídky pro ochranu a udržitelné využívání biologické rozmanitosti (**2**) v souladu a harmonii s Úmluvou a dalšími relevantními mezinárodními povinnostmi, přičemž zohledňují národní socio-ekonomické podmínky.	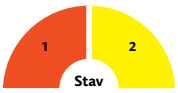	Celkově bylo v posledním desetiletí dosaženo malého pokroku v odstraňování, postupném rušení nebo reformě dotací a jiných pobídek, které mohou být škodlivé pro biologickou rozmanitost, a ve vytváření pozitivních pobídek pro ochranu a udržitelné využívání biologické rozmanitosti. Relativně málo zemí učinilo kroky k tomu, aby alespoň identifikovalo pobídky škodlivé pro biologickou rozmanitost, a v oblastech, jako je rybolov a regulace odlesňování, dotace škodlivé pro biologickou rozmanitost zdaleka převažují nad pozitivními pobídkami. ***Cíle nebylo dosaženo*** (střední spolehlivost).

1. Hodnocení pokroku v plnění 20 cílů z Aiči v oblasti biologické rozmanitosti a jednotlivých prvků obsažených v jejich znění. V případě prvků je pokrok graficky znázorněn v polokruhových ikonkách v tabulce. Každý díl představuje jeden z prvků a číslo dílu odpovídá číslu uvedenému v závorkách ve znění jednotlivých cílů. Modrá barva označuje, že bylo plnění prvku překročeno, zelená, že prvku bylo dosaženo nebo je jeho dosažení do roku 2020 pravděpodobné, žlutá barva značí, že byl učiněn pokrok, ale prvek splněn nebyl, červená barva označuje, že u daného prvku k žádné významné změně nedošlo, a fialová barva znamená trend vzdalující se od plnění prvku. V případech, kdy nebylo možné plnění vyhodnotit, je díl šedý. U cílů z Aiči, které by byly zcela splněny, by byly všechny díly modré či zelené. Cíl je hodnocen jako částečně splněný, pokud bylo dosaženo alespoň jednoho z prvků cíle. Pokud nebylo dosaženo žádného prvku, cíl z Aiči je hodnocen jako nesplněný. Míry spolehlivosti jsou vysvětleny ve vysvětlivkách, na něž se odkazuje shrnutí ke každému cíli v Části II plného znění zprávy.

CÍL Z AIČI V OBLASTI BIOLOGICKÉ ROZMANITOSTI	HODNOCENÍ POKROKU	SHRNUTÍ POKROKU
Nejpozději do roku 2020 vlády, podniky a zúčastněné strany na všech úrovních přijmou opatření nebo provádějí plány pro dosažení udržitelné výroby a spotřeby (**1**) a udržují dopady využívání přírodních zdrojů v rámci bezpečných ekologických limitů (**2**).	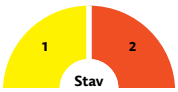	Třebaže čím dál více vlád a podniků vypracovává plány udržitelnější výroby a spotřeby, tyto plány nejsou prováděny v takovém měřítku, aby byly odstraněny negativní dopady neudržitelné lidské činnosti na biologickou rozmanitost. Přírodní zdroje jsou sice využívány účinněji, celková poptávka po zdrojích však stále roste, a proto se dopady jejich využívání pohybují vysoko nad bezpečnými ekologickými limity. ***Cíle nebylo dosaženo*** (vysoká spolehlivost).
Do roku 2020 je míra ztráty všech přírodních stanovišť (**2**), včetně lesů (**1**), snížena nejméně o polovinu a tam, kde je to možné, je téměř zastavena a výrazně se snížilo zhoršování jejich stavu a fragmentace (**3**).		Současná míra odlesňování je nižší než v předešlém desetiletí, ale pouze o třetinu, a v některých oblastech může opět zrychlovat. Ztráta stanovišť, zhoršování jejich stavu a fragmentace jsou stále vysoké v lesích a v dalších biomech, zejména v biologicky nejrozmanitějších ekosystémech v tropických regionech. Oblastí divoké přírody a světových mokřadů stále ubývá. Fragmentace řek nadále zůstává zásadní hrozbou pro biologickou rozmanitost sladkých vod. ***Cíle nebylo dosaženo*** (vysoká spolehlivost).
Do roku 2020 jsou všechny populace ryb a bezobratlých a vodní rostliny obhospodařovány a loveny či sklízeny udržitelným způsobem (**1**), legálně a za použití ekosystémového přístupu tak, aby nedocházelo k nadměrnému rybolovu, u všech vyčerpaných druhů jsou zavedeny plány a opatření na obnovu (**2**), rybolov nemá žádné významné negativní dopady na ohrožené druhy a zranitelné ekosystémy (**3**) a dopady rybolovu na populace, druhy a ekosystémy jsou v rámci bezpečných ekologických limitů (**4**).		Přestože v některých zemích a regionech došlo ke značnému pokroku v plnění tohoto cíle, třetina populací mořských ryb je lovena nadměrně, což představuje vyšší podíl než před deseti lety. Rybolov v mnoha případech stále vede k neudržitelnému objemu vedlejších úlovků a necílových druhů a poškozuje mořská stanoviště. ***Cíle nebylo dosaženo*** (vysoká spolehlivost).
Do roku 2020 jsou oblasti spadající pod zemědělství (**1**), akvakulturu (**2**) a lesnictví (**3**) řízeny udržitelným způsobem a je zajištěna ochrana biologické rozmanitosti.		V posledních letech došlo k výraznému rozšíření úsilí o prosazování udržitelného zemědělství, lesnictví a akvakultury, a to i prostřednictvím agroekologických přístupů ze strany zemědělců. Používání hnojiv a pesticidů se globálně stabilizovalo, ačkoli míra jejich používání je vysoká. Navzdory tomuto pokroku stále dochází k úbytku biologické rozmanitosti v krajině, která se využívá k produkci potravin a dřeva; produkce potravin a zemědělská výroba nadále patří k hlavním příčinám světového úbytku biologické rozmanitosti. ***Cíle nebylo dosaženo*** (vysoká spolehlivost).

CÍL Z AIČI V OBLASTI BIOLOGICKÉ ROZMANITOSTI	HODNOCENÍ POKROKU	SHRNUTÍ POKROKU
Do roku 2020 se znečištění (**1**), včetně nadbytku živin (**2**), snížilo na úroveň, která není škodlivá pro ekosystémové funkce a biologickou rozmanitost.	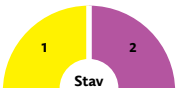	Znečištění, včetně znečištění způsobeného nadbytkem živin, pesticidů, plastů a jiného odpadu, je i nadále hlavní příčinou úbytku biologické rozmanitosti. Navzdory rostoucím snahám o lepší používání hnojiv je míra živin i nadále škodlivá pro fungování ekosystémů a biologickou rozmanitost. Plastové znečištění se hromadí v oceánech, což má vážné dopady na mořské ekosystémy, i v dalších ekosystémech, kde jsou jeho dopady do značné míry stále neznámé. Opatření pro minimalizaci plastových odpadů přijatá v řadě zemí nestačí k tomu, aby se tento zdroj znečištění omezil. ***Cíle nebylo dosaženo*** (střední spolehlivost).
Do roku 2020 jsou identifikovány invazní nepůvodní druhy (**1**) a cesty jejich šíření (**2**) a jsou stanoveny priority; prioritní druhy jsou pod kontrolou nebo regulovány (**3**) a jsou zavedena opatření k řízení způsobů (**4**), jak zavlečení a usazení takových druhů předcházet.	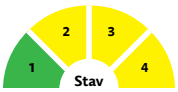	V uplynulých deseti letech došlo k dobrému pokroku v identifikaci invazních nepůvodních druhů a stanovení priorit, pokud jde o rizika, která představují, a o proveditelnost jejich zvládání. Úspěšné programy regulace invazních nepůvodních druhů, zejména invazních savců na ostrovech, byly pro původní druhy prospěšné. Tyto úspěchy nicméně představují pouze malý podíl všech výskytů invazních druhů. Nelze doložit, že by v počtu nových případů zavlečení invazních druhů docházelo ke zpomalování. ***Cíle bylo částečně dosaženo*** (střední spolehlivost).
Do roku 2015 jsou minimalizovány četné antropogenní tlaky na korálové útesy (**1**) a další zranitelné ekosystémy (**2**), které jsou zasaženy změnou klimatu nebo okyselováním oceánů, aby byla zachována jejich celistvost a fungování.	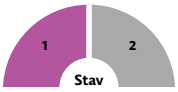	Na korálové útesy a další zranitelné ekosystémy, které jsou ovlivněny změnou klimatu a okyselováním oceánů, mají i nadále vliv různé hrozby. Nadměrný rybolov, znečištění živinami a rozvoj pobřežních oblastí zhoršují následky blednutí korálů. Korály vykazují nejrychlejší nárůst rizika vyhynutí ze všech skupin, u nichž bylo posuzováno. Porost tvrdých korálů se v některých regionech značně zmenšil a mění se zastoupení korálových druhů na ty, které vytvářejí méně rozmanitá útesová stanoviště. Další ekosystémy, zejména v horských a polárních regionech, čelí výrazným dopadům změny klimatu, již dále umocňují další tlaky. ***Do uvedeného roku 2015 nebyl tento cíl splněn a ani do roku 2020 ho nebylo dosaženo*** (vysoká spolehlivost).

CÍL Z AIČI V OBLASTI BIOLOGICKÉ ROZMANITOSTI	HODNOCENÍ POKROKU	SHRNUTÍ POKROKU
11 Do roku 2020 je chráněno alespoň 17 % suchozemských oblastí a vnitrozemských vod (**1**) a 10 % pobřežních a mořských oblastí (**2**), zejména oblastí se zvláštním významem z hlediska biologické rozmanitosti a ekosystémových služeb (**3**), a to prostřednictvím účinně a spravedlivě řízených (**4**), ekologicky reprezentativních (**5**) a vhodně propojených systémů chráněných území a dalších účinných opatření na ochranu území, a je integrováno do širšího pevninského a mořského území (**6**).	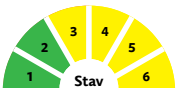	Podíl pevniny a oceánů na Zemi vymezených jako chráněné území pravděpodobně dosáhne cílů pro rok 2020 a je možné, že je překoná, zohlední-li se další účinná opatření na ochranu území a budoucí národní závazky. Co se však týče zajištění toho, aby chráněné oblasti poskytovaly ochranu těm nejvýznamnějším oblastem z hlediska biologické rozmanitosti, aby byly ekologicky reprezentativní, propojené jak vzájemně, tak i s širším pevninským a mořským územím, a spravedlivě a účinně řízeny, byl pokrok mírnější. ***Cíle bylo částečně dosaženo*** (vysoká spolehlivost).
12 Do roku 2020 se předešlo vyhynutí známých ohrožených druhů (**1**) a zlepšil se a je zachován jejich stav z hlediska ochrany, a to zejména těch, kterých ubývá nejvíce (**2**).	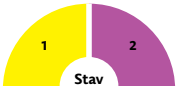	V průměru se druhy stále přibližují k vyhynutí. Bez opatření na ochranu by nicméně byl počet vyhynulých druhů ptáků a savců v posledním desetiletí pravděpodobně dvakrát až čtyřikrát vyšší. Z dobře posouzených taxonomických skupin hrozí vyhynutí téměř jedné čtvrtině (23,7 %) druhů, pokud nebudou příčiny úbytku biologické rozmanitosti drasticky omezeny, přičemž se odhaduje, že celkem je ve všech skupinách na jeden milion ohrožených druhů. Populace volně žijících živočichů se od roku 1970 snížily o více než dvě třetiny a jejich počet od roku 2010 stále klesá. **Tohoto *cíle nebylo dosaženo*** (vysoká spolehlivost).
13 Do roku 2020 je zachována genetická rozmanitost pěstovaných rostlin (**1**) a hospodářských a domestikovaných zvířat (**2**) a jejich volně žijících příbuzných (**3**), včetně dalších socio-ekonomicky i kulturně hodnotných druhů (**4**), a byly vytvořeny a provedeny strategie s cílem minimalizovat genetickou erozi a zachovat jejich genetickou rozmanitost (**5**).		Pokračuje eroze genetické rozmanitosti pěstovaných rostlin, hospodářských a domestikovaných zvířat a jejich volně žijících příbuzných. Volně žijící příbuzní významných potravinářských plodin jsou v semenných bankách *ex situ*, které pomáhají zajišťovat jejich ochranu, důležitou pro potravinovou bezpečnost v budoucnu, zastoupeny chabě. Roste podíl plemen hospodářských zvířat, kterým hrozí vyhynutí, nebo již vyhynula, ačkoli k tomu dochází pomalejším tempem než v předchozích letech, což naznačuje určitý pokrok v předcházení úbytku tradičních plemen. Volně žijící příbuzní hospodářských ptáků a savců se přibližují vyhynutí. ***Cíle nebylo dosaženo*** (střední spolehlivost).

CÍL Z AIČI V OBLASTI BIOLOGICKÉ ROZMANITOSTI	HODNOCENÍ POKROKU	SHRNUTÍ POKROKU
14 Do roku 2020 jsou obnoveny a zachovány ekosystémy, které poskytují základní služby, včetně služeb souvisejících s vodou, a přispívají ke zdraví, živobytí a dobrým životním podmínkám (**1**), s ohledem na potřeby žen, původních a místních komunit a chudých a zranitelných (**2**).		Schopnost ekosystémů poskytovat základní služby, na nichž společnosti závisejí, se nadále snižuje, a proto ubývá i většiny ekosystémových služeb (přínosů přírody lidem). Obecně jsou chudé a zranitelné společnosti, i ženy, tímto snížením zasaženy nerovnoměrně. Druhy savců a ptáků, které zajišťují opylování, se v průměru přibližují k vyhynutí, stejně jako je tomu u druhů využívaných pro potraviny a léčiva. ***Cíle nebylo dosaženo*** (střední spolehlivost).
15 Do roku 2020 je prostřednictvím ochrany a obnovy (**1**) posílena odolnost ekosystémů a příspěvek biologické rozmanitosti k zásobám uhlíku, a to včetně obnovy alespoň 15 % poškozených ekosystémů (**2**), čímž se přispívá ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se jí a k boji proti desertifikaci.	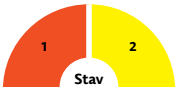	Pokrok směrem k cíli obnovit do roku 2020 15 % poškozených ekosystémů je omezený. Ambiciózní programy obnovy již nicméně v řadě regionů probíhají nebo jsou navrhovány a mají potenciál zajistit významné přínosy pro odolnost ekosystémů a zachování zásob uhlíku. ***Cíle nebylo dosaženo*** (střední spolehlivost).
16 Do roku 2015 vstoupí v platnost Nagojský protokol o přístupu ke genetickým zdrojům a spravedlivém a rovnocenném sdílení přínosů plynoucích z jejich využívání (**1**) a je funkční a v souladu s národními právními předpisy (**2**).	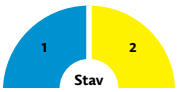	Nagojský protokol o přístupu ke genetickým zdrojům a spravedlivém a rovnocenném sdílení přínosů plynoucích z jejich využívání vstoupil v platnost dne 12. října 2014. K červenci 2020 protokol ratifikovalo 126 smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti a 87 z nich zavedlo vnitrostátní opatření týkající se přístupu a sdílení přínosů a taktéž zřídilo příslušné národní orgány. Protokol lze považovat za funkční. ***Cíle bylo částečně dosaženo*** (vysoká spolehlivost).
17 Do roku 2015 každá smluvní strana vytvoří (**1**) a přijme jako nástroj politiky (**2**) účinnou, participativní a aktualizovanou národní strategii a akční plán v oblasti biologické rozmanitosti a zahájí jejich provádění (**3**).		Do prosince 2015, tedy ve lhůtě stanovené tímto cílem, předložilo národní strategie a akční plány v oblasti biologické rozmanitosti, připravené, revidované či aktualizované po přijetí strategického plánu, 69 smluvních stran. Od té doby předložilo své strategie a akční plány v oblasti biologické rozmanitosti dalších 101 smluvních stran a k červenci 2020 tedy své národní strategie a akční plány vypracovalo v souladu se strategickým plánem celkem 170 smluvních stran. To představuje 85 % smluvních stran Úmluvy. Rozsah, v jakém jsou tyto strategie a plány přijaty jako nástroje politiky a prováděny účinným a participativním způsobem, se však liší. ***Cíle bylo částečně dosaženo*** (vysoká spolehlivost).

CÍL Z AIČI V OBLASTI BIOLOGICKÉ ROZMANITOSTI	HODNOCENÍ POKROKU	SHRNUTÍ POKROKU
Do roku 2020 jsou tradiční znalosti, inovace a postupy původních a místních komunit, které jsou relevantní pro ochranu a udržitelné využívání biologické rozmanitosti, a jejich vžité postupy využívání biologických zdrojů respektovány (**1**), ukotveny ve vnitrostátních právních předpisech a příslušných mezinárodních závazcích a plně začleněny (**2**) a zohledněny při provádění Úmluvy s plnou a účinnou účastí (**3**) původních a místních komunit, a to na všech příslušných úrovních.		Uznání hodnoty tradičních znalostí a vžitých postupů udržitelného využívání se zvýšilo, a to v globálních politických fórech i ve vědecké obci. Ačkoliv se situace v několika zemích zlepšila, informace naznačující, že by tradiční znalosti a vžité postupy udržitelného využívání byly široce respektovány anebo zohledněny ve vnitrostátních právních předpisech týkajících se provádění Úmluvy, jsou jen omezené, stejně jako informace o rozsahu, v jakém se původní obyvatelé a místní komunity účinně účastní souvisejících procesů. ***Tohoto cíle nebylo dosaženo*** (nízká spolehlivost).
Do roku 2020 se znalosti, vědecká základna a technologie týkající se biologické rozmanitosti, její hodnoty, fungování, stavu, trendů a následků jejího úbytku zlepší (**1**), jsou široce sdíleny, přenášeny a uplatňovány (**2**).	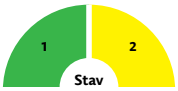	Od roku 2010 byl učiněn značný pokrok ve vytváření, sdílení a hodnocení znalostí a dat o biologické rozmanitosti, přičemž agregace velkých dat, pokroky v modelování a umělá inteligence otevřely nové příležitosti k lepšímu pochopení biosféry. Přetrvává však výrazná nevyváženost, pokud jde o lokality a taxonomické zaměření studií a monitorování. Chybějí informace o dopadech úbytku biologické rozmanitosti na člověka a uplatňování znalostí o biologické rozmanitosti při rozhodování je omezené. ***Cíle bylo částečně dosaženo*** (střední spolehlivost).
Nejpozději do roku 2020 se oproti současné úrovni výrazně zvýší mobilizace finančních zdrojů pro účinné provádění Strategického plánu pro biologickou rozmanitost na období 2011–2020, a to ze všech zdrojů a v souladu s konsolidovaným procesem schváleným ve Strategii pro mobilizaci zdrojů. (Specifické cíle: (**1**) zdvojnásobit mezinárodní finanční toky rozvojovým zemím; (**2**) zahrnout biologickou rozmanitost mezi národní priority či do plánů rozvoje; (**3**) podávat zprávy o domácích výdajích, potřebách, nedostatcích, prioritách; (**4**) připravit národní finanční plány a provést hodnocení různých hodnot biologické rozmanitosti; a (**5**) mobilizovat domácí finanční zdroje).	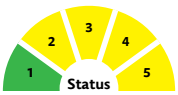	V některých zemích došlo v uplynulém desetiletí k nárůstu domácích zdrojů určených na biologickou rozmanitost; v ostatních zemích zůstávají zdroje obecně konstantní. Finanční zdroje dostupné pro biologickou rozmanitost prostřednictvím mezinárodních toků a oficiální rozvojové pomoci se přibližně zdvojnásobily. Vezmeme-li však v potaz všechny finanční zdroje určené na biologickou rozmanitost, zdá se, že nárůst financování biologické rozmanitosti není dostatečný vzhledem k potřebám. Tyto zdroje jsou navíc zavaleny podporami pro činnosti, jež jsou pro biologickou rozmanitost škodlivé (viz cíl z Aiči 3). Pokrok ohledně určování potřeb financování, nedostatků a priorit a rozvoj národních finančních plánů a posouzení hodnot biologické rozmanitosti je omezen na poměrně málo zemí (viz cíl z Aiči 2). ***Cíle bylo částečně dosaženo*** (vysoká spolehlivost).

VÝHLED DO BUDOUCNA

Budeme-li pokračovat po současné trajektorii, biologická rozmanitost i služby, které poskytuje, budou i nadále ubývat a dosažení cílů udržitelného rozvoje bude ohroženo. V nulových scénářích se počítá s tím, že tento trend bude pokračovat až do roku 2050 a dále, a to kvůli čím dál větším dopadům změn ve využívání pevninského a mořského území, nadměrnému využívání, změně klimatu, znečištění a invazním nepůvodním druhům. Na tyto tlaky zase působí současné neudržitelné vzorce výroby a spotřeby, růst populace a rozvoj technologií. Předpokládaný úbytek biologické rozmanitosti se dotkne všech lidí, ale bude mít obzvláště ničivý dopad na původní obyvatele a místní komunity a na chudé a zranitelné obyvatele planety, protože jejich blahobyt na biologické rozmanitosti závisí.

Scénáře a cesty do roku 2050

Podle dostupných poznatků se předpokládá, že ještě není příliš pozdě na to zpomalit, zastavit a v konečném důsledku obrátit současné trendy v úbytku biologické rozmanitosti, i přesto, že se cílů Strategického plánu pro biologickou rozmanitost na období 2011–2020 nepodařilo dosáhnout. Navíc opatření nezbytná pro dosažení tohoto obratu (neboli „ohnutí křivky" úbytku biologické rozmanitosti, jak se označuje) jsou plně v souladu s cíli Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj a Pařížské dohody o změně klimatu, a fakticky představují jejich klíčovou součást.

V souhrnu to znamená, že uskutečnění vize biologické rozmanitosti do roku 2050 závisí na portfoliu opatření v následujících oblastech, z nichž každé je nezbytné, ale samo o sobě nedostačující:

- Úsilí na ochranu a obnovu biologické rozmanitosti se musí zvýšit na všech úrovních a je nutné využít takové přístupy, které budou vycházet z místních souvislostí. Tyto přístupy musí zahrnovat zásadní zvýšení rozsahu a účinnosti dobře propojených chráněných oblastí a dalších účinných opatření na ochranu území, rozsáhlou obnovu poškozených stanovišť a zlepšení stavu přírody napříč zemědělskou a městskou krajinou i ve vnitrozemských vodních útvarech, na pobřežích a v oceánech.
- Úsilí udržet změnu klimatu dostatečně pod 2 stupni Celsia a blíže k 1,5 stupni Celsia oproti úrovni před průmyslovou revolucí je nutné k tomu, aby veškerá další opatření na podporu biologické rozmanitosti nebyla zmařena dopady změny klimatu. Ochrana a obnova ekosystémů mohou v tomto ohledu hrát zásadní úlohu. Tato „přírodě blízká řešení" mohou být rovněž součástí přizpůsobení se změně klimatu.
- Je třeba přijmout účinné kroky k řešení všech zbylých tlaků, které jsou příčinami úbytku biologické rozmanitosti, včetně invazních nepůvodních druhů, znečištění a neudržitelného využívání biologické rozmanitosti zejména v ekosystémech moří a vnitrozemských vod.
- U produkce zboží a služeb, zejména potravin, je třeba docílit transformace. Ta bude zahrnovat přijetí takových zemědělských metod, které jsou schopny uspokojit rostoucí globální poptávku a mají při tom méně negativní vliv na životní prostředí, a dále snížení tlaku na další zábory půdy za účelem výroby.
- Podobně je transformace nezbytná k omezení poptávky po větší výrobě potravin, a to přijetím zdravější stravy a omezením plýtvání potravinami, a také k omezení spotřeby dalšího hmotného zboží a služeb, které mají vliv na biologickou rozmanitost, například v lesnictví, energetice a při poskytování sladké vody.

Každá z těchto oblastí činnosti závisí na velmi zásadních změnách a inovacích, které musí být provedeny v krátkém časovém horizontu a zahrnují širokou škálu aktérů na všech úrovních a ve všech sektorech společnosti (viz přechody popsané níže). Nicméně i ty nejintenzivnější snahy v každé z těchto oblastí nebudou při „ohýbání křivky" úbytku biologické rozmanitosti úspěšné, pokud je nebudeme řešit společně s ostatními oblastmi. Například i těm nejambicióznějším opatřením na ochranu a obnovu ekosystémů se nepodaří vyřešit úbytek biologické rozmanitosti a potravinovou bezpečnost, pokud nebudou přijaty stejně ambiciózní kroky k tomu, aby se udržitelně zvyšovala zemědělská produktivita a přijala udržitelnější strava. Naproti tomu kombinace opatření napříč všemi oblastmi usnadní jejich naplňování, a to díky propojení a synergiím mezi nimi.

Portfolio opatření na snížení úbytku biologické rozmanitosti a na její obnovu

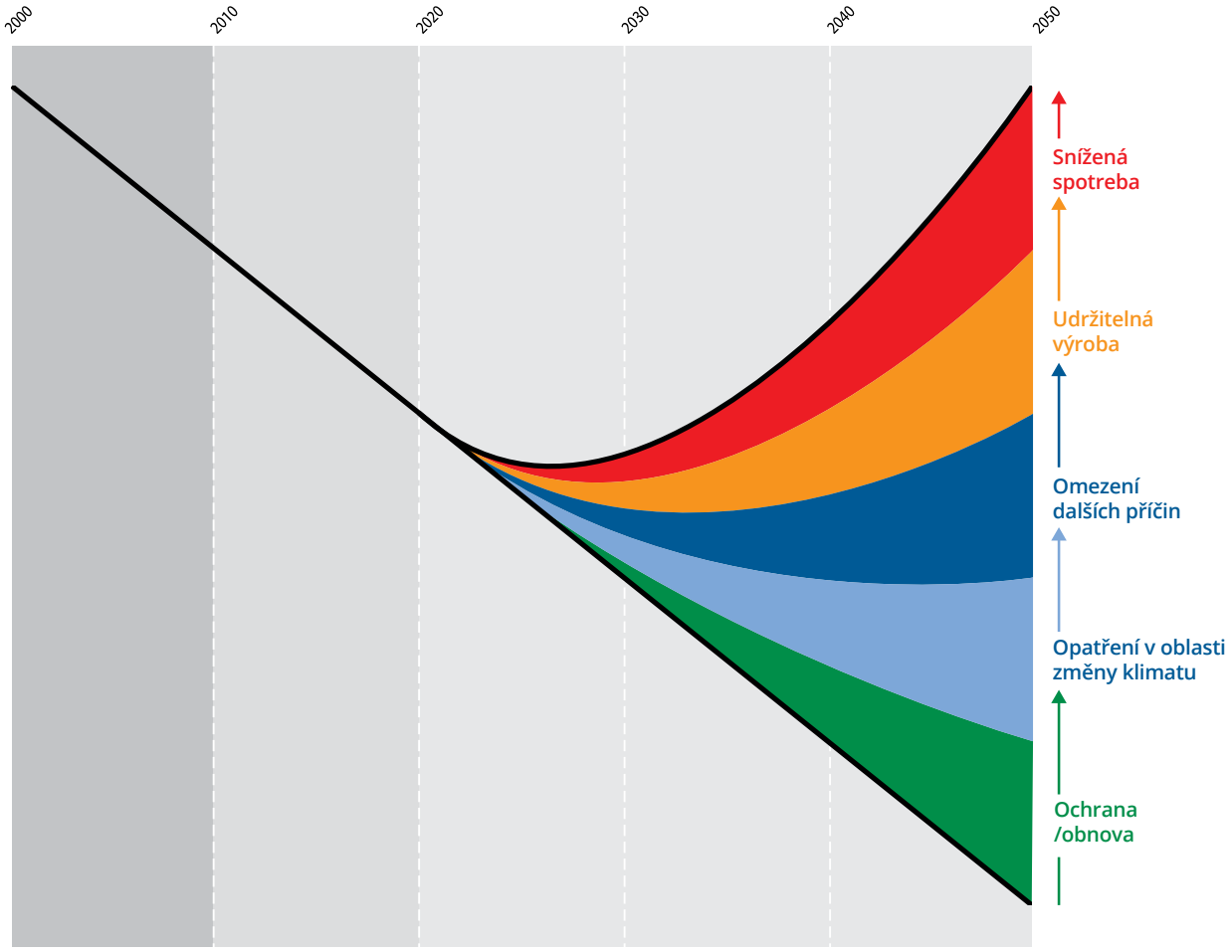

Trendy v biologické rozmanitosti (různé metriky, levá osa) se zhoršují a předpokládá se jejich další zhoršování, pokud budeme pokračovat podle nulového scénáře (spojnice trendu). Opatření v různých oblastech by mohla snížit rychlost ubývání biologické rozmanitosti, a pokud by byla přijata kombinace opatření z celého portfolia, mohla by úbytek zastavit a zvrátit (ohnout křivku), a po roce 2030 by mohla vést i k čistým přírůstkům biologické rozmanitosti. Těmito oblastmi opatření jsou, zdola nahoru: (1) lepší ochrana a obnova ekosystémů; (2) zmírňování změny klimatu; (3) opatření v oblasti znečištění, invazních nepůvodních druhů a nadměrného využívání; (4) udržitelnější produkce zboží a služeb, zejména potravin; a (5) snížená spotřeba a plýtvání. Nicméně žádné z těchto opatření nemůže samo o sobě, ani v částečné kombinaci, křivku úbytku biologické rozmanitosti ohnout. Účinnost každé z oblastí opatření navíc ostatní oblasti posilují (k diskusi viz Část III úplného znění zprávy).

Neexistuje žádná jediná „ideální“ cesta k dosažení vize biologické rozmanitosti do roku 2050, kterou lze použít stejnoměrně na všechny regiony a za všech okolností. V rámci hlavních oblastí změny uvedených výše existuje mnoho alternativních přístupů, které budou zohledňovat místní podmínky a priority. Například ambiciózní ochranná opatření, která se zaměřují na ochranu rozsáhlých krajinných oblastí výhradně z hlediska přírody, mohou mít největší vliv na přežití suchozemských druhů, zatímco stejně ambiciózní přístupy, jež upřednostňují zelenější krajinu v rámci zemědělského a městského prostředí, mohou vést k výraznějšímu zlepšení některých přínosů, které příroda poskytuje lidem. Rámec přijatý globální společností by měl být dostatečně flexibilní na to, aby se přizpůsobil různorodosti podmínek a hodnot, a současně zohlednil důsledky různých přístupů, pokud jde o výsledky pro biologickou rozmanitost a lidskou společnost.

PŘECHOD NA CESTY UDRŽITELNOSTI

Každé z opatření nezbytných pro dosažení vize biologické rozmanitosti do roku 2050 vyžaduje značný posun od nulového scénáře „běžné praxe“, a to napříč širokou škálou lidských činností. Podobu a povahu takové transformativní změny lze již nyní rozpoznat ze série přechodů, které už v omezené míře probíhají v klíčových oblastech. Tento výhled zkoumá přísliby, pokroky a předpoklady u následujících vzájemně závislých přechodů, které mohou společně posunout společnost k udržitelnějšímu soužití s přírodou.

Každá z těchto oblastí přechodu zahrnuje uznání hodnoty biologické rozmanitosti a posílení či obnovení funkčnosti ekosystémů, na nichž závisejí všechny aspekty lidské činnosti, a současně uznání a snížení negativních dopadů lidské činnosti na biologickou rozmanitost; tím umožní tzv. pozitivní spirálu – snižování úbytku a poškozování biologické rozmanitosti a zvyšování blahobytu člověka. Tyto přechody budou probíhat na řadě úrovní a jsou vzájemně závislé. Těmito přechody jsou:

Přechod týkající se ***krajiny a lesů:*** zachování nedotčených ekosystémů, obnova ekosystémů, boj proti zhoršování jejich stavu a jeho náprava a předcházení změnám ve využívání území a jejich omezování a zmírňování prostřednictvím územního plánování na úrovni krajiny. Tento přechod uznává základní hodnotu dobře chráněných stanovišť pro zachování biologické rozmanitosti a poskytování ekosystémových služeb ve prospěch člověka i nutnost posunout se do stavu, kdy zachování a zlepšení potravinové bezpečnosti již neznamená přeměnu lesů a jiných ekosystémů ve velkém měřítku.

Přechod k udržitelné ***sladké vodě***: integrovaný přístup, který zajistí vodní toky nezbytné pro přírodu a člověka, zlepší kvalitu vody, chrání zásadně důležitá stanoviště, reguluje invazní druhy a zajišťuje konektivitu, a umožní tak obnovu sladkovodních systémů od pohoří k pobřeží. Tento přechod uznává význam biologické rozmanitosti pro zachování četných funkcí, kterými sladkovodní ekosystémy podporují lidské společnosti a přírodní procesy, včetně propojení se suchozemským, pobřežním a mořským prostředím.

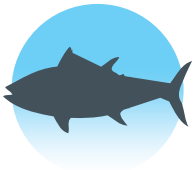

Přechod k udržitelnému ***rybolovu a oceánům***: ochrana a obnova mořských a pobřežních ekosystémů, znovu vybudovaný rybolov a řízení akvakultury a dalšího využití oceánů pro zajištění udržitelnosti, a posílení potravinové bezpečnosti a živobytí. Tento přechod uznává, že mořské zdroje potravy a další přínosy poskytované oceány jsou dlouhodobě závislé na zdravých ekosystémech.

Přechod k ***udržitelnému zemědělství***: přebudování zemědělských systémů prostřednictvím agroekologických a dalších inovativních přístupů s cílem posílit produktivitu a současně minimalizovat negativní dopady na biologickou rozmanitost. Tento přechod uznává úlohu biologické rozmanitosti, včetně opylovačů a organismů poskytujících ochranu před škůdci a chorobami, biologické rozmanitosti půdy a genetické rozmanitosti i rozmanitosti krajiny v rámci produktivního a odolného zemědělství účinně využívajícího půdu, vodu a další zdroje.

Autor fotografie: Liubov Ilchuk / Unsplash

Přechod k udržitelným ***potravinovým systémům***: podpora udržitelné a zdravé stravy s větším důrazem na rozmanitost potravin, zejména rostlinného původu, střídmější spotřeba masa a ryb a dramatické omezení plýtvání spojeného s dodávkami a spotřebou potravin. Tento přechod uznává možné přínosy rozmanitých potravin a potravinových systémů z hlediska výživy a potřebu snížit tlaky způsobené poptávkou na globální úrovni a současně zajistit potravinovou bezpečnost ve všech jejích rozměrech.

Přechod týkající se ***měst a infrastruktury***: rozmístění ekologické infrastruktury a vytvoření prostoru pro přírodu v rámci zastavěné krajiny s cílem zlepšit zdraví a kvalitu života obyvatel a snížit environmentální stopu měst a infrastruktury. Tento přechod uznává závislost městských komunit na dobře fungujících ekosystémech, aby se udržela lidská populace, jejíž většina žije ve městech, dálkové vazby mezi městy a blízkými i vzdálenými ekosystémy a význam územního plánování pro snížení negativních dopadů na biologickou rozmanitost, jež působí rozšiřování měst, silnic a jiné infrastruktury.

Přechod k udržitelným ***opatřením v oblasti klimatu***: používání přírodě blízkých řešení, spolu s rychlým útlumem využívání fosilních paliv s cílem snížit rozsah a dopady změny klimatu a současně poskytovat pozitivní přínosy pro biologickou rozmanitost a další cíle udržitelného rozvoje. Tento přechod uznává úlohu biologické rozmanitosti, pokud jde o zachování schopnosti biosféry zmírňovat změnu klimatu skrze ukládání a pohlcování uhlíku, o umožnění přizpůsobit se změně klimatu prostřednictvím odolných ekosystémů, i o nutnost prosazovat obnovitelné zdroje energie a současně zamezit negativním dopadům na biologickou rozmanitost.

Přechod k ***jednomu zdraví*** podporujícímu biologickou rozmanitost: spravování ekosystémů, včetně zemědělských a městských ekosystémů a využívání volně žijících organismů, prostřednictvím integrovaného přístupu, s cílem podporovat zdravé ekosystémy a zdravé lidi. Tento přechod uznává celou řadu spojitostí mezi biologickou rozmanitostí a všemi aspekty lidského zdraví a řeší společné příčiny úbytku biologické rozmanitosti, rizika onemocnění a špatného zdraví.

Již nyní existuje řada příkladů takových vznikajících přechodů a budou-li rozšířeny, replikovány a podpořeny opatřeními na makroekonomické úrovni, mohou posílit transformativní změny nezbytné k dosažení vize žití v souladu s přírodou do roku 2050.

Širší přístup k udržitelnosti zahrnuje lepší pochopení společných faktorů, které mohou ovlivnit podstatné změny v institucích, řízení, hodnotách a chování a jsou zásadní pro dosažení přechodů popsaných v tomto výhledu. Globální hodnotící zpráva IPBES určila osm prioritních bodů zásahů neboli bodů působení (podrobně popsaných v Části III úplného znění zprávy) a pět souvisejících pák – pobídky a vytváření kapacit, koordinace napříč odvětvími a jurisdikcemi, preventivní opatření, adaptivní rozhodování a právní předpisy v oblasti životního prostředí a jejich provádění – na něž se mohou zaměřit představitelé vlád, podniků, občanské společnosti a akademické obce, a vyvolat tak transformativní změny směrem ke spravedlivějšímu a udržitelnějšímu světu.

Nalézt řešení, která se budou zabývat všemi proměnlivými hodnotami, jež přisuzujeme přírodě, je náročné, ale možné zisky jsou nesmírné. Situace, kdy národy posuzují možnosti, jak se zotavit z pandemie onemocnění covid-19, nabízí jedinečnou příležitost k tomu, abychom zahájili transformativní změny potřebné k dosažení vize žití v souladu s přírodou do roku 2050. Taková opatření by dostala biologickou rozmanitost na cestu k obnově, snížila by riziko budoucích pandemií a přinesla další četné přínosy pro člověka.

Autor fotografie: Eyoel Kahssay / Unsplash

Sekretariát Úmluvy o biologické rozmanitosti

World Trade Centre
413 St. Jacques Street, Suite 800 Montreal, Quebec,
Kanada H2Y 1N9

Telefon: +1 514 288 2220
Fax: +1 514 288 6588
E-mail: secretariat@cbd.int
Webové stránky: www.cbd.int